

Agenda de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova

Uniunea Europeană și Republica Moldova (denumite în continuare 'Părți') recunosc că contextul relațiilor lor s-a schimbat în mod semnificativ și pozitiv de la lansarea Parteneriatului Estic. Părțile au început negocierile pe marginea Acordului de Asociere în anul 2010 și asupra Zonei de Liber Schimb Cuprinzător și Aprofundat (DCFTA), ca parte a Acordului respectiv, în 2012. Părțile de asemenea au elaborat și lansat un Plan de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize, implementarea cu succes a căruia constituie un element fundamental care stă la baza asocierii politice și integrării economice a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, prevăzut în Acordul de Asociere, și anume sporirea substanțială a mobilității și contactelor interumane.

Negocierile Acordului de Asociere au fost finalizate în mod substanțial la 25 iunie 2013, iar Acordul a fost parafat pe 29 noiembrie 2013. Va dura ceva mai mult timp până când Acordul intra în vigoare. Între timp, sunt necesare acțiuni pentru a asigura ca Părțile să se poată bucura de beneficiile depline ale Acordului, începând cu aplicarea provizorie a acestuia. Scopul actualei Agende de Asociere este de a pregăti și facilita implementarea Acordului de Asociere, creând cadrul practic prin intermediul căruia pot fi realizate obiectivele primordiale ale asocierii politice și integrării economice. Agenda va înlocui Planul de Acțiuni UE-Moldova elaborat în cadrul Politicii Europene de Vecinătate.

În baza structurii Acordului de Asociere, Agenda de Asociere prevede o listă de priorități pentru lucrul comun care urmează să fie efectuat în perioada 2014-2016.

Faptul că Agenda de Asociere se axează pe un număr limitat de priorități nu afectează domeniul de acțiune sau mandatul dialogului existent în prezent în cadrul Acordului de Parteneriat și Cooperare, altor acorduri relevante sau dimensiunii multilaterale a parteneriatului Estic. De asemenea, nu împiedică îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere, odată ce acesta va intra în vigoare sau va fi aplicat provizoriu.

1. Principiile, instrumentele și resursele pentru implementarea Agendei de Asociere

Implementarea Agendei de Asociere va fi ghidată de următoarele principii comune:

- Acțiunile incluse în Agenda de Asociere vor fi implementate în spiritul obiectivului general de asociere politică și integrare economică;
- Prioritățile Agendei de Asociere reflectă responsabilitatea UE și a Republicii Moldova de a implementa pe deplin prevederile Acordului de Asociere, odată ce acesta va intra în vigoare;
- Agenda de Asociere va fi implementată cu respectarea deplină a principiilor de transparență, răspundere și incluziune;
- Agenda de Asociere implică angajamentul ambelor părți în implementarea acesteia;
- Agenda de Asociere are drept scop atingerea unor rezultate tangibile și definite prin implementarea progresivă a măsurilor practice;
- Părțile recunosc importanța susținerii priorităților convenite prin mijloace politice, tehnice și

financiare corespunzătoare și suficiente; și

- Implementarea Agendei de Asociere va fi supusă raportării, monitorizării și evaluării anuale. Va fi analizat progresul realizat, inclusiv în cadrul Acordului de Parteneriat și Cooperare sau al altor acorduri relevante.

Uniunea Europeană va susține Republica Moldova în realizarea obiectivelor și priorităților stabilite în Agenda de Asociere. UE va face acest lucru prin utilizarea tuturor surselor disponibile de susținere, precum și prin experiență, consultanță, cele mai bune practici și know-how, prin schimbul de informații, prin susținerea dezvoltării capacităților și consolidării instituționale. De asemenea, UE va încuraja și va încerca să coordoneze suportul din partea altor parteneri ai Republicii Moldova. Instrumentele financiare relevante ale UE vor fi disponibile pentru a contribui la implementarea Agendei de Asociere. Cu toate acestea, Agenda de Asociere nu este în sine un document de programare financiară și nu substituie exercițiul de programare financiară întreprins de către Părți.

Sprijinul UE va fi acordat în contextul priorităților generale de asistență acordată Republicii Moldova, conform celor stabilite în Cadrul Strategic Unic (CSU) al Instrumentului European de Vecinătate (IEV) și în programele multilaterale prevăzute în cadrul IEV. Aceste măsuri vor fi întreprinse în deplină conformitate cu regulile și procedurile relevante pentru asistența externă a UE.

Agenda de Asociere intră în vigoare în momentul adoptării acesteia pentru o perioadă inițială de trei ani, care poate fi extinsă cu acordul reciproc al Părților. Din momentul intrării în vigoare, aceasta va înlocui Planul de Acțiuni prevăzut în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV) ca instrument de monitorizare a progresului Republicii Moldova în cadrul PEV. Societatea civilă va fi de asemenea încurajată să-și concentreze activitățile de monitorizare asupra Agendei de Asociere. UE va fi responsabilă de a raporta progresele implementării Agendei de Asociere, luându-se în considerare și rapoartele pregătite de Republica Moldova.

În caz de necesitate, Agenda de Asociere poate fi modificată sau actualizată în orice moment, cu acordul Consiliului de Cooperare UE – Republica Moldova (Consiliul de Asociere), în particular atunci când Acordul de Asociere va fi deja intrat în vigoare.

2. Prioritățile Agendei de Asociere

2.1 Dialogul politic și reforma

Dialogul politic și cooperarea întru realizarea reformelor în cadrul prezentei Agende de Asociere încearcă să consolideze respectarea principiilor democratice, supremației legii și bunei guvernări, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv cele ale persoanelor care aparțin minorităților, conform celor consemnate în Convențiile și protocoalele conexe ale ONU și Consiliului Europei. Recomandările din Planul de Acțiuni al Consiliului Europei ar trebui să fie luate în considerație în dialogul politic și implementarea reformelor în următoarele domenii¹:

- Consolidarea stabilității, independenței și eficacității instituțiilor care garantează democrația și statul de drept în Republica Moldova, și în particular:

¹Planul de Acțiuni pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016, 20 noiembrie 2013

- clarificarea competențelor Curții Constituționale și procedurilor de desemnare a membrilor acesteia, în cooperare strânsă cu Comisia de la Veneția;
 - revizuirea într-o manieră incluzivă a reglementării privind procesul de alegere a Președintelui țării (art. 78 al Constituției) în vederea asigurării separării puterii. O revizuire mai cuprinzătoare a Constituției rămâne necesară pe termen lung pentru a preveni reparația blocajelor instituționale;
 - asigurarea desfășurării democratice a alegerilor parlamentare și locale, în conformitate cu standardele europene, abordând orice neajunsuri identificate de OSCE / ODIHR;
 - continuarea implementării strategiei de descentralizare, în conformitate cu Carta Europeană a Consiliului European, cu privire la autoadministrarea locală (CETS Nr. 122);
 - actualizarea cadrului juridic cu privire la finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale în lumina opiniilor comune ale OSCE/ODIHR și ale Comisiei de la Veneția precum și ale recomandării înaintate de către Grupul de State împotriva Corupției (GRECO), cu privire la transparența finanțării partidelor.
- (ii) Continuarea reformării sectorului justiției, în particular asigurarea independenței, imparțialității, profesionalismului și eficienței instituțiilor judiciare, de urmărire penală, precum și de aplicare a legii, care ar trebui să fie libere de interferențe nejustificate politice sau de orice alt gen; intensificarea eforturilor de prevenire și combatere a corupției în toate formele și la toate nivelele acesteia. Unele elemente ale reformei cuprinzătoare în sectorul justiției pot necesita modificări constituționale:
- asigurarea deplinei funcționări a Centrului Național Anticorupție, inclusiv prin participarea în cooperarea internațională împotriva corupției;
 - asigurarea independenței Centrului Național Anticorupție, inclusiv la numirea și demiterea directorului și vice-directorilor acestuia printr-o procedură deschisă, transparentă și bazată pe merit, prevăzută clar de lege și în ceea ce privește supravegherea acestuia și răspunderea în cadrul operațiunilor;
 - revizuirea legislației în vigoare care consideră numirea judecătorilor cu titlu permanent drept extindere a primei numiri, pentru care judecătorii trebuie să întrunească cerințele pre-stabilite;
 - întreprinderea acțiunilor întru promovarea independenței instituțiilor din sectorul justiției, astfel încât acestea să nu fie supuse presiunii politice sau oricăror altor forme de presiune din partea administrației, Guvernului sau Parlamentului; implementarea noului sistem de răspundere disciplinară pentru judecători, asigurându-se onorarea responsabilității acestora în fața societății;
 - revizuirea legislației în vigoare cu privire la judecători, procurori, avocați și alte profesii ce țin de domeniul juridic întru promovarea toleranței zero împotriva corupției și prevenirea tuturor formelor de comportament corupt;
 - avansarea procedurilor de transferare a competențelor asupra centrelor de detenție preventivă, de la Ministerul Afacerilor Interne către Ministerul Justiției;
 - revizuirea legislației în vigoare pentru a acorda rolul preminent Consiliului Superior al Magistraturii în luarea deciziilor cu privire la alocarea resurselor instanțelor de judecată;
 - înregistrarea progresului în implementarea unei reforme cuprinzătoare a procuraturii;
 - revizuirea cadrului juridic privind Institutul Național de Justiție, cu scopul de a moderniza

sistemul de instruire al judecătorilor și procurorilor și de a asigura eficientizarea activității acestuia;

- implementarea reformei institutului de Avocat al Poporului/Ombudsman în conformitate cu proiectul Legii cu privire la avocații poporului, aprobat de Guvern la 4 septembrie 2013.
- (iii) Asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prin cooperarea cuprinzătoare în domeniul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Această cooperare va include în special:

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului

- Implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul drepturilor omului (2011-2014) cu accent pe grupurile cele mai vulnerabile și coordonarea planificării în domeniul drepturilor omului cu procesul bugetar pentru a aloca resurse suficiente pentru implementarea efectivă;
- Asigurarea aplicării depline a legilor și reglementărilor împotriva discriminării pe toate motivele, inclusiv a Legii egalității; fortificarea capacității Consiliului pentru Prevenirea și Eradicarea Discriminării (Consiliul pentru Egalitate);
- Luarea în considerație a recomandărilor structurilor și experților Consiliului Europei referitoare la conformarea cu Convenția - cadru privind protecția minorităților naționale și implementarea acestora în modul convenit cu structurile sau experții menționați mai sus;
- Asigurarea implementării efective a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități;
- Asigurarea executării efective a hotărârilor Curții Europene pentru Drepturile Omului;
- Menținerea mecanismelor pre-și extra-judiciare efective pentru soluționarea litigiilor, inclusiv în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- Susținerea accesului la informația cu privire la drepturile cetățenilor și căile de atac adecvate;
- Promovarea și sporirea gradului de conștientizare cu privire la drepturile omului și anti-discriminare în sistemul judiciar, organele de ocrotire a normelor de drept și administrație.

Libertatea de exprimare

- Continuarea lucrului pentru a asigura libertatea exprimării și independența mass-mediei în conformitate cu recomandările Consiliului Europei;
- Stabilirea unui dialog permanent pentru schimbul de bune practici referitoare la libertatea mass-mediei, pluralismul mass-mediei, dezincriminarea de defăimare a mass-mediei, protecția surselor jurnaliștilor și aspectelor de diversitate culturală ale mass mediei;

Cooperarea cu societatea civilă

- Implicarea organizațiilor societății civile și în particular a reprezentanților organizațiilor patronale și sindicale în colectarea informației, precum și în monitorizarea politicilor.

Traficul de ființe umane

- Aprobarea și implementarea Planului Național de Acțiuni pentru prevenirea și combaterea

traficului de ființe umane (2014-2016).

- Aprofundarea cooperării cu privire la trafic în cadrul organizațiilor internaționale relevante (OSCE, ONU).

Maltratarea și tortura

- Instituirea unui cadru de politică cuprinzător pentru prevenirea și combaterea impunității în baza liniilor directorii privind eradicarea impunității pentru încălcări grave ale drepturilor omului (Consiliul Europei, 2011);
- Abordarea efectivă a oricăror cazuri raportate de maltratare a deținuților de către oficialii organelor de ocrotire a normelor de drept, în special în detenția preventivă.

Drepturile copilului

- Implementarea prevederilor relevante ale Planului de Acțiuni Național privind Drepturile Omului, inclusiv întreprinderea eforturilor întru aplicarea drepturilor copiilor.

Violența în familie

- Asigurarea implementării depline a cadrului legislativ existent privind violența în familie.

Egalitatea de șanse

- Consolidare egalității de gen și asigurarea tratării egale dintre femei și bărbați în viața social-economică, inclusiv în sectorul aplicării legii și măsurilor practice pentru abordarea diferenței de remunerare între femei și bărbați;
- Armonizarea cu standardele europene în ce privește regulile de sănătate și siguranță, regulile pentru concediul de maternitate și regulile de reconciliere a responsabilităților părintești și profesionale;
- Promovarea participării femeilor în procesul decizional, în viața publică și politică și implementarea activităților specifice în această direcție.

Drepturile sindicale și standardele fundamentale de muncă

- Continuarea eforturilor pentru a asigura respectarea drepturilor sindicale și standardelor fundamentale de muncă în conformitate cu standardele Europene și cu Convențiile Organizației Internaționale a Muncii (ILO).

Lupta împotriva corupției și reforma administrației publice

- abordarea eforturilor de prevenire și combatere a corupției la toate nivelele societății, în special a corupției la nivel înalt, în particular cazuri care implică oficiali de nivel înalt sau daune la scară largă, și implementarea recomandărilor relevante ale Grupului de State ale Consiliului Europei împotriva Corupției (GRECO);
- implementarea Strategiei Naționale Anticorupție pentru perioada 2011-2015 și Planului de Acțiuni al acesteia pentru perioada 2014-2015 în colaborare strânsă cu societatea civilă și organizațiile internaționale;
- continuarea reformei administrației publice, în vederea dezvoltării unui serviciu public

responsabil, eficient, transparent și profesionist;

- consolidarea coordonării și schimbului de informație între autoritățile responsabile de prevenirea și lupta împotriva corupției, inclusiv prin stabilirea aranjamentelor de lucru clare dintre Centrul Național Anticorupție și Comisia Națională pentru Integritate.
- instituirea unui cadru funcțional pentru investigațiile financiare eficiente și recuperarea activelor;
- implementarea unui sistem operațional și de încredere pentru transparența și verificarea averii și intereselor funcționarilor publici pentru a preveni și aborda chestiunea averii nejustificate și conflictului potențial de interes prin fortificarea rolului și capacității operaționale a Comisiei Naționale pentru Integritate.

2.2 Politica externă și de securitate

Dialogul și cooperarea în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comune (PESC) au drept scop convergența treptată, inclusiv privind Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC) și va aborda în particular chestiunile legate de securitate, prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor de criză, stabilitatea regională, dezarmarea, ne-proliferarea, controlul armelor și controlul exporturilor. Cooperarea în acest domeniu se va baza pe valori comune și interese reciproce și se va axa pe sporirea convergenței și eficacității politice, utilizând forurile bilaterale, internaționale și regionale. În particular:

- promovarea soluționării pașnice a conflictelor și stabilității și securității internaționale pe baza multilateralismului efectiv;
- dezvoltarea cooperării cu privire la regimul de sancțiuni al UE;
- promovarea respectării principiilor suveranității și integrității teritoriale, inviolabilității hotarelor și independenței, conform celor stabilite în Carta ONU și Actului Final de la Helsinki al OSCE;
- sporirea cooperării practice în prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor de criză prin facilitarea participării Republicii Moldova în operațiunile de gestionare a situațiilor de criză civile și militare conduse de UE și în activitățile de consultare și instruire în domeniul PSAC (în baza Acordului – Cadru de Participare în vigoare de la 1 iulie 2013 și în cadrul multilateral al Panelului Parteneriatului Estic privind PSAC);
- lansarea și încheierea negocierilor privind Acordul UE – Republica Moldova cu privire la procedurile de securitate pentru schimbul de informație secretă privind chestiunile legate de PSAC, ca urmare a Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană care stabilește cadrul pentru participarea Republicii Moldova în operațiunile Uniunii Europene de gestionare a situațiilor de criză, în vigoare de la 1 iulie 2013.

Terorism, ne-proliferarea armelor de distrugere în masă și exporturile ilegale de arme

- cooperarea întru aprofundarea consensului internațional cu privire la drepturile omului, bazat pe lupta împotriva terorismului, inclusiv privind definiția juridică a actelor de terorism, inclusiv prin promovarea acordului privind Convenția Cuprinzătoare cu privire la Terorismul Internațional, precum și îmbunătățirea în continuare a cadrului legislativ și de reglementare național în domeniul luptei împotriva terorismului;

- schimbul de informație privind organizațiile și grupurile teroriste, activitățile acestora și rețele de sprijinire ale acestora în conformitate cu dreptul internațional și legislația Părților;
- implementarea standardelor din recomandările FATF (Grupul de lucru pentru acțiuni financiare) cu privire la finanțarea terorismului;
- dezvoltarea posibilităților de cooperare în lupta împotriva traficului de arme și distrugerea depozitelor de armament;
- dezvoltarea posibilităților de cooperare și efectuare a schimbului de informații privind depistarea și urmărirea armamentului ilegal;
- cooperarea în și contribuția la contracararea proliferării armelor de distrugere în masă și materialelor conexe, precum și mijloacelor de livrare a acestora prin conformarea deplină cu și implementarea la nivel național a obligațiilor existente ale Părților stipulate în tratatele și acordurile internaționale cu privire la dezarmare și neproliferare, precum și a altor obligațiuni internaționale relevante;
- instituirea unui sistem eficient de control al exporturilor naționale și tranzitului mărfurilor legate de armele de distrugere în masă, inclusiv controlul privind utilizarea finală a armelor de distrugere în masă asupra tehnologiilor cu dublă destinație și care să prevadă sancțiuni eficiente în cazul încălcării controlului exportului;
- cooperarea în domeniul controlului vamal bazat pe riscuri care asigură siguranța și securitatea mărfurilor importate, exportate sau în tranzit;
- combaterea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv cu munițiile pentru acestea, în cadrul acordurilor internaționale existente și rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU, și în baza angajamentelor în cadrul altor instrumente internaționale aplicabile în acest domeniu;
- continuarea dezvoltării capacității instituționale prin adoptarea celor mai bune practici și experiențe internaționale în domeniul luptei împotriva terorismului;
- continuarea cooperării în domeniul controlului exporturilor de arme convenționale, în lumina Poziției Comune a UE privind controlul exporturilor de tehnologii și echipamente militare.

Conflictul transnistrean

- menținerea participării constructive a Părților în procesul de negociere condus de OSCE axat pe soluționarea conflictului transnistrean;
- menținerea cooperării efective dintre UE și Republica Moldova îndreptată spre soluționarea conflictului transnistrean, în formatele convenite, inclusiv consultările asupra aranjamentelor post-reglementare;
- consolidarea dialogului în scopul explicării beneficiilor Acordului de Asociere și asigurării aplicării sale pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- continuarea dialogului constructiv cu toți omologii relevanți privind problemele de frontieră care vizează conflictul transnistrean.

Curtea Penală Internațională

- implementarea Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale și instrumentelor relevante ale acesteia, acordând o atenție cuvenită păstrării integrității sale.

2.3 Cooperarea în domeniul justiției, libertății și securității

Părțile vor coopera în următoarele domenii:

Protecția datelor cu caracter personal

- continuarea implementării cadrului legislativ și asigurării unui nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal în conformitate cu instrumentele și standardele Europene;
- fortificarea în continuare a dezvoltării capacității autorității pentru protecția datelor cu caracter personal (Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal) și monitorizarea aplicării standardelor de protecție a datelor în toate sectoarele, în special în cele referitoare la aplicarea legii.

Cooperarea în domeniile ce țin de migrație, azil și gestionarea frontierei

Migrație

- continuarea implementării eficiente a Acordului de readmitere dintre UE și Republica Moldova și măsurilor pentru reintegrarea cetățenilor moldoveni;
- consolidarea infrastructurii existente (inclusiv a centrelor de detenție) și completarea cu personal a organelor responsabile pentru a asigura întoarcerea efectivă a co-naționalilor țărilor terțe care locuiesc ilegal și/sau sunt în tranzit de pe teritoriul Republicii Moldova și asigurarea respectării drepturilor omului ale imigranților în detenție administrativă, precum și dezvoltarea în continuare a cadrului de integrare;
- continuarea consolidării Biroului pentru Migrație și Azil (BMA) drept actor coordonator pentru gestionarea robustă a fluxurilor de migrație, îmbunătățirea în continuare a condițiilor de primire și documentare a străinilor, în special activitatea ghiselor unice pentru documentarea cetățenilor străini la nivel central și local;
- continuarea consolidării serviciilor regionale ale Direcției pentru Migrația Ilegală a BMA, precum și asigurarea prezenței unitare a BMA la nivel regional și crearea facilităților la nivel local distincte de poliția națională;
- continuarea actualizării Profilului Migrațional Extins după publicarea inițială reușită și integrarea acestuia, după posibilitate, în procesul decizional cu privire la politica în domeniul migrației;
- organizarea campaniilor de informare continuă, specifică cu scopul de a clarifica drepturile și obligațiile de călătorie fără viză, inclusiv informația cu privire la regulile care reglementează accesul la piața muncii a UE (inclusiv prin Portalul de migrație al UE), precum și la sistemul de asigurare medicală a UE și răspunderea pentru orice încălcare a drepturilor în cadrul regimului fără vize.

Azil

- continuarea implementării eficiente a Legii cu privire la azil din 2009, care oferă un cadru solid pentru protecția persoanelor care au nevoie de protecție internațională; asigurarea modificării Legii pentru a o ajusta în continuare la standardele internaționale și europene;
- menținerea procedurii calitative pentru determinarea statutului de refugiat;
- continuarea instruirii judecătorilor și magistraților în chestiunile legate de azil și migrație și în

mod specific pentru a se ocupa de procedurile legale de atac în domeniile respective;

- dezvoltarea în continuare a cadrului de integrare;
- activarea actelor de identitate biometrice și inițierea eliberării documentelor de călătorie pentru refugiați.

Gestionarea frontierelor

- îmbunătățirea în continuare a gestionării frontierelor și menținerea la un nivel înalt a controalelor la frontieră și supravegherii frontierelor, precum și extinderea și modernizarea facilităților de supraveghere video fixe și mobile;
- îmbunătățirea imaginii situaționale la nivel național și local prin continuarea reglării analizei riscurilor, gestionării informației și fluxului de date;
- asigurarea în continuare a infrastructurii adecvate, echipamentului tehnic, sistemelor TI, resurselor financiare și umane în conformitate cu Strategia și Planurile de Acțiune a Republicii Moldova de Management Integrat al frontierei;
- susținerea și extinderea în continuare a programelor de instruire și măsurilor anticorupție;
- exploatarea în continuare a oportunităților de acțiuni comune, instruire și consultanță de specialitate din partea EUBAM, Frontex și statelor membre ale UE;
- utilizarea efectului de pârgă al prezenței EUBAM pentru a intensifica și dezvolta în continuare cooperarea cu Serviciul de Grăniceri al Ucrainei, inclusiv în domeniul schimbului automatizat de date nominale;
- explorarea oportunităților cu partenerii ucraineni pentru crearea punctelor de trecere a frontierei comune suplimentare și patrularea în comun a frontierei, inclusiv pe segmentul central al frontierei Moldova-Ucraina.

Reforma poliției, prevenirea și combaterea crimei organizate

- asigurarea supremației legii și apărarea drepturilor omului prin dezvoltarea unei forțe de poliție accesibile, responsabile, eficiente, transparente și profesioniste, introducerea abordării bazate pe drepturi în activitatea poliției, a abordării bazate pe informație și lupta împotriva crimelor, inclusiv împotriva crimelor cibernetice;
- intensificarea cooperării polițienești și operative internaționale, inclusiv prin crearea și utilizarea Echipelor Comune de Investigare și consolidarea cooperării transfrontaliere prin desfășurarea operațiunilor comune;
- stabilirea cooperării mai strânse cu Europol, inclusiv prin încheierea unui acord de cooperare operațională.

Combaterea drogurilor ilegale

- implementarea în continuare a Strategiei și Planurilor de Acțiuni relevante, precum și elaborarea unui nou Plan de Acțiuni;
- asigurarea în continuare a unei abordări echilibrate și integrate față de problemele legate de droguri pentru a face față consecințelor pentru sănătate și sociale ale abuzului de droguri, precum și asigurarea prevenirii mai eficiente și întreprinderea eforturilor întru reducerea furnizării, traficului și cererii de droguri ilegale;

- fortificarea structurilor instituționale pentru combaterea drogurilor ilegale;
- continuarea dialogului permanent în cadrul Dialogului Parteneriatului Estic cu privire la Droguri;
- dezvoltarea în continuare a cooperării și schimbului de informație și continuarea cooperării cu Centrul European pentru Monitorizarea Drogurilor și Dependenței de Droguri (EMCDDA) și în cadrul Grupului Pompidou al Consiliului Europei.

Cooperarea în domeniul juridic

- sporirea în continuare a cooperării judiciare pe chestiunile civile și comerciale prin:
 - aderarea la și implementarea convențiilor multilaterale privind cooperarea judiciară civilă, și, în particular a Convențiilor Conferinței de la Haga cu privire la dreptul internațional privat în domeniul cooperării judiciare,
 - aderarea la și implementarea convențiilor multilaterale privind protecția copiilor, în special Convenția din 1970 privind administrarea probelor în străinătate în cauze civile sau comerciale, și
 - prin pregătirea terenului pentru aderarea la și implementarea Convenției din 1996 privind Jurisdicția, Dreptul Aplicabil, Recunoașterea, Executarea și Cooperarea în Cauze ce țin de răspunderea părintească și Măsurile de Protecție a Copiilor, în particular prin evaluarea capacităților și resurselor naționale;
- sporirea cooperării judiciare în chestiunile penale prin aderarea la și implementarea convențiilor relevante, în special a convențiilor Consiliului Europei;
- stabilirea cooperării mai strânse cu Eurojust, inclusiv prin încheierea unui acord de cooperare operațională.

2.4 Cooperarea economică

Părțile cooperează pentru a susține Moldova în instaurarea unei economii de piață funcționale și ajustarea treptată a politicii sale la politicile UE în conformitate cu principiile călăuzitoare de stabilitate macroeconomică, finanțe publice solide, sistem financiar robust, balanță de plăți viabilă și în particular:

- dezvoltarea capacității Republicii Moldova în elaborarea previziunilor macroeconomice, inter alia perfecționarea metodologiei de elaborarea a scenariilor și monitorizarea proceselor economice, îmbunătățirea calității analizei factorilor de impact, prin schimbul de informație despre cele mai bune practici;
- consolidarea independenței, a competențelor de supraveghere și reglementare ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM), inclusiv prin revizuirea legislației cu privire la banca centrală în conformitate cu cele mai bune practici ale UE, inclusiv cu sprijinul experților din UE, dar și din Banca Central Europeană(BCE);
- schimbul de experiență din partea UE, inclusiv din partea BCE, în domeniul politicilor monetare, valutare și politicilor de reglementare și supraveghere a sectorului financiar și bancar, precum și sprijinirea dezvoltării și consolidării capacităților Republicii Moldova în

aceste domenii;

- consolidarea durabilității și administrării finanțelor publice, prin implementarea reformelor fiscale și în domeniul cheltuielilor publice;
- elaborarea în continuare a regulilor și procedurilor de privatizare deschise, competitive și transparente și implementarea acestora în conformitate cu cele mai bune practici ale UE.

Dreptul societăților comerciale, evidența contabilă și audit și guvernarea corporativă

Părțile vor coopera în vederea pregătirii Republicii Moldova pentru implementarea *acquis-ului* UE și instrumentelor internaționale menționate în Anexa relevantă la Acordul de Asociere, în particular de a:

- dezvolta capacitatea administrativă a instituțiilor publice din Republica Moldova implicate în implementarea politicilor respective;
- simplifica în continuare regulile și procedurile de înregistrare a persoanelor juridice, inclusiv a companiilor, și a persoanelor fizice, inclusiv a întreprinzătorilor, pentru a crea și lichida întreprinderile lor;
- dezvolta în continuare politica de guvernare corporativă și promova conformarea cu codul de guvernare corporativă în conformitate cu standardele internaționale, precum și cu regulile și recomandările UE în acest domeniu;
- schimbul de informație oportună, relevantă și corectă despre starea lucrurilor privind legislația în vigoare în Republica Moldova și conformarea acesteia cu *acquis-ul* UE – în conformitate cu formatul convenit între Părți și prezentarea unui plan de acțiuni mai detaliat pentru implementarea *acquis-ului* UE conform graficului convenit;
- identifica domeniile care necesită acordarea instruirii, expertizei și dezvoltarea capacităților.

Ocuparea forței de muncă, politici sociale și oportunități egale

Părțile vor coopera pentru a:

- se pregăti de implementarea *acquis-ului comunitar* în domeniul sănătății și siguranței la locul de muncă, legislației muncii și condițiilor de lucru, conform celor menționate în anexele relevante ale Acordului de Asociere, și în particular pentru a:
 - fortifica capacitățile administrative și de punere în aplicare a legii în domeniul sănătății și siguranței la locul de muncă și legislației muncii, în special ale inspectoratului muncii și organelor judiciare relevante,
 - dezvolta capacitatea partenerilor sociali (spre ex. instruirea în legislația și standardele UE cu privire la sănătate și siguranță cu referire la legislația muncii),
- elabora o abordare strategică față de ocuparea forței de muncă, în scopul sporirii numărului locurilor de muncă cu condiții de lucru mai bune, cu o corespundere mai bună a capacităților cu locurile de muncă disponibile pe piața muncii și a promova susținerea activă și serviciile de ocupare eficientă a forței de muncă; a implementa programele de țară cu privire la munca decentă dintre Organizația Internațională a Muncii (ILO) și Republica Moldova;
- fortifica capacitățile administrației responsabile de elaborarea și implementarea politicilor de ocupare a forței de muncă și sociale, în special a politicilor privind serviciile de ocupare și

serviciile sociale;

- spori nivelul protecției sociale și asigura eficiența și viabilitatea financiară a sistemelor de protecție socială;
- continua promovarea dialogului social, inclusiv prin dezvoltarea capacității partenerilor sociali.

Protecția consumatorului

În vederea pregătirii pentru implementarea *acquis-ului comunitar* și instrumentelor internaționale menționate în Anexa relevantă a Acordului de Asociere, Părțile vor coopera pentru a:

- fortifica capacitatea administrativă de aplicare a protecției consumatorului în Republica Moldova, în special prin instruirea oficialităților guvernamentale și altor reprezentanți ai intereselor consumatorului privind transpunerea legislației UE, precum și implementarea ulterioară și punerea în aplicare a acesteia.

Statistica

Părțile vor coopera întru pregătirea pentru ajustarea legislației Republicii Moldova la *acquis-ul* UE în domeniul statisticii, în particular prin:

- desfășurarea recensământului populației, diseminarea rezumatului și rezultatelor detaliate ale acestuia și prin elaborarea unei strategii de îmbunătățire a estimărilor statistice în domeniul migrației;
- revizuirea legislației în domeniul statisticii în conformitate cu recomandările evaluării globale (ex. a fortifica poziția și independența Directorului General al Biroului Național de Statistică, prin introducerea unui mandat de activitate fix și criterii clare de angajare și eliberare din funcție), fortificarea protecției confidențialității statistice în procesele de producere și diseminare, precum și reactivarea Consiliului Statistic;
- îmbunătățirea calității Registrului Statistic al Întreprinderilor prin elaborarea și implementarea procedurilor clare pentru actualizarea unităților economice, includerea tuturor surselor administrative disponibile, îmbunătățirea ariei de acoperire a unităților locale și întreprinzătorilor individuali și prin restructurarea sondajelor privind activitățile economice în conformitate cu standardele UE;
- implementarea standardelor CPA 2008, PRODCOM 2010, SNA 2008 și pregătirea pentru implementarea standardului ESA 2010;
- elaborarea cadrului general de asigurare a calității care include politica în domeniul resurselor umane și instruirii.

Reforma administrației publice și managementul finanțelor publice

Părțile vor coopera în scopul asigurării dezvoltării a unui sector funcțional în domeniul administrației publice, a politicilor viabile de management al finanțelor publice, precum și controlului financiar intern și auditului extern prin:

- sporirea capacităților instituționale și ale resurselor umane ale administrației publice centrale și locale pentru elaborarea și implementarea politicii și asigurarea prestării eficiente a serviciilor publice de calitate înaltă;
- sporirea transparenței, supravegherii și răspunderii politicii și managementului finanțelor

publice

- îmbunătățirea managementului finanțelor publice (MFP), implementarea Strategiei MFP a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020;
- asigurarea îmbunătățirii în continuare a sistemului de control intern, sub responsabilitate managerială descentralizată, inclusiv a auditului funcțional independent, în autoritățile de stat prin armonizarea la standardele și metodologiile internaționale general acceptate și în conformitate cu cele mai bune practici UE;
- asigurarea dezvoltării în continuare a funcției de audit extern a Curții de Conturi în conformitate cu standardele acceptate pe pan internațional (INTOSAI);
- asigurarea cooperării eficiente cu instituțiile și organele UE relevante, inclusiv Oficiul European Anti-Fraudă (OLAF) în cazul verificărilor la fața locului din cadrul inspecțiilor legate de managementul și controlul mijloacelor din fondurile UE, care urmează să fie acordate în conformitate cu regulile și procedurile relevante.

Impozitarea

Părțile vor asigura și fortifica cooperarea axată pe îmbunătățirea și dezvoltarea sistemului fiscal al Republicii Moldova și administrării fiscale în baza standardelor UE și internaționale, inclusiv pregătirea pentru ajustarea treptată cu *acquis-ul* UE și instrumentele internaționale, conform celor stabilite în Anexa relevantă a Acordului de Asociere, în particular prin:

- îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale;
- îmbunătățirea cooperării fiscale internaționale pentru a spori buna guvernare în domeniul fiscal, i.e. prin implementarea principiilor transparenței, schimbului de informații și concurenței loiale a taxelor;
- îmbunătățirea capacității administrației fiscale, în particular prin trecerea la un sistem mai focusat, bazat pe riscuri pentru controlul fiscal și audit;
- întreprinderea măsurilor pentru armonizarea politicilor de combatere a fraudelor și contrabandei cu produse supuse accizelor;
- dezvoltarea cooperării cu autoritățile fiscale din statele membre ale UE prin schimbul de experiențe și tendințe în domeniul impozitării.

Servicii financiare

Părțile vor coopera la pregătirea Republicii Moldova pentru implementarea *acquis-ului* UE enumerat în Anexa relevantă la Acordul de Asociere, inclusiv standardele internaționale stipulate la capitolul relevant DCFTA. Pregătirile vor include:

- îmbunătățirea capacității administrative a autorităților de supraveghere în conformitate cu *acquis-ul* UE relevant;
- stabilirea contactelor și schimbul de informație cu supraveghetorii financiari ai UE;
- elaborarea legislației naționale cu privire la prevenirea și contracararea spălării de bani și finanțării terorismului, în particular prin implementarea legislației UE relevante împotriva spălării de bani și combaterii finanțării terorismului; intensificarea cooperării cu FATF, Consiliul European, MONEYVAL, precum și cu autoritățile relevante din statele membre ale UE și semnarea Memorandumurilor de Înțelegere dintre autoritățile de investigare financiară ale

Republicii Moldova și ale statelor membre ale UE;

- oferirea în timp util a informației relevante și exacte despre starea de lucruri în legislația din Republica Moldova și conformarea acesteia cu *acquis-ul* UE - în formatul convenit între Părți în primii ani ai Agendei de Asociere—și prezentarea planului de acțiuni detaliat pentru implementarea *acquis-ului* UE în concordanță cu graficul convenit;
- identificarea domeniilor care necesită instruire și dezvoltarea capacităților, precum și asistență tehnică relevantă.

Politica industrială și cu privire la întreprinderi

Părțile vor coopera în îmbunătățirea mediului de afaceri și cadrului de reglementare în Republica Moldova, în special pentru IMM, inclusiv pentru microîntreprinderi, în particular prin:

- participarea Republicii Moldova în Evaluarea SBA (Small Business Act pentru Europa) și implementarea recomandărilor acestuia;
- asigurarea participării Republicii Moldova în proiectele conexe de sporire a competitivității IMM, cum ar fi Programul Competitivitatea Întreprinderilor și IMM-ilor (COSME) care include Rețeaua Europeană de Întreprinderi (EEN);
- luarea în considerație a necesităților infrastructurii de afaceri a IMM în Republica Moldova și competitivității acestora în elaborarea și implementarea viitoarelor programe de asistență pentru dezvoltarea rurală și/sau regională;
- avansarea în implementarea Strategiei IMM pentru anii 2012-2020 (spre ex. prin dezvoltarea ulterioară a parcurilor științifice și tehnologice și incubatoarelor de afaceri conform celor indicate în Strategie) și Strategiei de Competitivitate a Țării, care este parte a Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2020";
- asigurarea participării Republicii Moldova la lucrările panelului IMM și ale altor foruri care contribuie la dezvoltarea și revizuirea politicilor IMM;
- avansarea în stabilirea și implementarea unui cadru conceptual, legislativ și operațional care ar stimula dezvoltarea după clustere a sectorului industrial al Republicii Moldova.

Minerit și materii prime

Părțile vor coopera în pregătirile pentru implementarea Acordului de Asociere în domeniul mineritului și materiilor prime, în particular prin:

- stabilirea dialogului ce cuprinde industriile miniere și comerțul cu materii prime;
- stabilirea cooperării în domeniile siguranței și dezvoltării durabile a industriilor miniere.

Turism

Părțile vor coopera pentru a:

- stabili foaia de parcurs privind fortificarea dezvoltării industriei competitive și durabile a turismului pe bază de consens, schițând pași de urmat pentru a aprofunda colaborarea dintre Moldova și UE în domeniul turismului;
- continuarea schimbului de bune practici și cunoștințe, instruirii și educației în domeniul turismului.

Agricultura și dezvoltarea rurală

În vederea pregătirii pentru implementarea *acquis-ului* UE și instrumentelor internaționale menționate în Anexa relevantă la Acordul de Asociere, Părțile vor coopera în:

- elaborarea și implementarea politicii, cadrului juridic și instituțional (inclusiv a cerințelor de siguranță a alimentelor și standardelor de marketing) în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale;
- elaborarea și implementarea unui nou Plan de Acțiuni cu scopul apropiării sectorului de politicile UE și legislația cu privire la politica agrară și dezvoltarea rurală;
- instruirea administrației centrale și locale în politici de dezvoltare rurală;
- creșterea competitivității producției agricole și diversificarea activităților economice în zonele rurale;
- fortificarea capacității Agenției de Plăți în vederea asigurării transparenței, eficienței și previzibilității debursării ajutorului din partea statului;
- îmbunătățirea sustenabilității utilizării terenurilor și resurselor de apă în sectorul agroalimentar.

Dezvoltarea regională

Părțile vor coopera în:

- elaborarea cadrului juridic și instituțional pentru a asigura o politică de dezvoltare regională eficientă în Republica Moldova, inclusiv pentru regiunile cu statut special;
- fortificarea capacităților instituționale și operaționale ale instituțiilor naționale, regionale și locale în domeniul dezvoltării regionale și coeziunii teritoriale, ținând cont în special de necesitatea de a dezvolta un sistem eficient multidimensional de guvernare cu divizarea clară a responsabilităților;
- dezvoltarea coerentă a întregului teritoriu al Republicii Moldova în baza abordării strategice stabilite în documentele de amenajare a teritoriului și implementate prin intermediul unui program operațional teritorial, inclusiv diversificarea activității economice în orașele mici și regiunile de dezvoltare;
- consolidarea infrastructurii sociale și tehnice în regiunile de dezvoltare prin implementarea eficientă a proiectelor de dezvoltare, în baza strategiilor de dezvoltare regională coerente, cu termene precise de realizare, luând în considerație necesitatea de a susține dezvoltarea teritorială echilibrată pe întreg teritoriul țării;
- elaborarea și implementarea unui nou plan de acțiuni pentru politica de dezvoltare regională în baza unui program operațional care derivă din strategia națională în descrierea generală a agendei până în anul 2020.
- Instruirea administrației centrale și locale în domeniul bunei guvernări și celor mai recente metodologii din politica de dezvoltare urbană și rurală, inclusiv referitor la interacțiunea urban-rurală, în vederea susținerii unei dezvoltări mai coerente a teritoriului național în întregime.

Piscicultura și politica maritimă

Părțile vor coopera în:

- intensificarea cooperării și conlucrării întru asigurarea pisciculturii durabile în regiunea Mării Negre, atât în cadru bilateral, cât și multilateral, în baza abordării de ecosistem față de gestionarea pescuitului;
- sporirea cooperării tehnico-științifice în vederea asigurării capacității de monitorizare a pescuitului și evaluării stării stocurilor de resurse marine și mediului marin;
- stimularea abordării integrate față de afacerile maritime, în special prin examinarea posibilității creării unui punct de contact național în Republica Moldova;
- identificarea domeniilor de interes comun pentru cooperarea viitoare în bazinul Mării Negre în contextul Politicii Maritime Integrate a UE.

Energie

Părțile vor coopera în vederea:

- Întreprinderii pașilor înspre integrarea pieței energetice a Republicii Moldova cu piața UE, inclusiv prin implementarea celui de-al treilea pachet pentru piața de energie electrică și gaze, luând în considerație hotărârea Consiliului Ministerial al Comunității Energetice cu privire la perioada de divizare a serviciilor de distribuție și transportare în sectorul gazelor, precum și prin implementarea foii de parcurs a interconectărilor de energie electrică dintre Moldova și România, cum ar fi extinderea conductei de gaze Iași-Ungheni pentru a permite livrarea gazelor către Moldova;
- Implementarea legislației UE cu privire la rezervele strategice de produse petroliere și creșterea producției de energie electrică pe malul drept al râului Nistru și reducerea ulterioară a pierderilor la transportarea și distribuția în rețelele de energie electrică, gaze și energie termică;
- Implementarea legislației naționale cu privire la energia regenerabilă, cu scopul sporirii cotei surselor de energie regenerabilă în consumul total de energie până la 17% către anul 2020, precum și adoptarea și implementarea legilor care transpun Directivele UE cu privire la eficiența energetică, în special privind performanța energetică a clădirilor și privind etichetarea și informația standard despre produs cu includerea datelor privind consumul de energie și alte resurse, pentru produsele cu impact energetic.

Transport

Părțile vor coopera în pregătirea pentru implementarea *acquis-ului* UE menționat în anexele relevante ale Acordului de Asociere și vor susține Republica Moldova în:

- implementarea noii Strategii cuprinzătoare în domeniul transporturilor și logisticii pentru perioada 2013-2022;
- implementarea reformelor necesare astfel încât Moldova să poată fi scoasă din lista neagră a Memorandumului de Înțelegere de la Paris;
- pregătirea reformei sectorului căilor ferate și programului de restructurare;
- intensificarea eforturilor întru implementarea *acquis-ului* UE în domeniul aviației pentru a beneficia pe deplin de Acordul privind Spațiul Aerian Comun UE-Moldova;

- dezvoltarea infrastructurii, în particular prin implementarea proiectelor prioritare pentru dezvoltarea rețelei de transport a Parteneriatului Estic.

Mediu

Părțile vor coopera întru pregătirea pentru implementarea *acquis-ului* UE și standardelor internaționale, în particular prin:

- asigurarea adoptării de către Republica Moldova a unei strategii naționale de mediu, precum și a unui plan de acțiuni pentru implementarea acesteia;
- adoptarea și implementarea legislației naționale și desemnarea autorităților competente în domeniile de analiză a impactului asupra mediului, de evaluare strategică a mediului, politicilor cu privire la deșuri (inclusiv: gestionarea deșurilor și resurselor, depozitelor de deșuri, gestionarea deșurilor din industriile de extragere, identificarea și clasificarea instalațiilor de gestionare a deșurilor, și tratarea apelor uzate urbane), conservarea păsărilor sălbatice, politica în domeniul apelor și calitatea apei destinate consumului uman;
- continuarea implementării eficiente a Convențiilor de la Espoo, Aarhus și Rotterdam;
- elaborarea unui Plan de Acțiuni pentru a asigura foaia de parcurs privind transpunerea, implementarea și aplicarea Directivelor de mediu stabilite în Acordul de Asociere;
- realizarea reformelor instituționale necesare pentru a implementa eficient legile și politicile în domeniul mediului;

Combaterea schimbărilor climatei

Părțile vor coopera pentru a fortifica dialogul și cooperarea privind schimbările climatice și vor contribui la:

- pregătirea și semnarea unui nou acord global cu privire la schimbările climatice;
- planificarea strategică și elaborarea măsurilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice;
- ajustarea legislației cu actele UE și instrumentele internaționale relevante.

Societatea informațională

Părțile vor coopera la pregătirea pentru implementarea *acquis-ului* UE menționat în anexele relevante ale Acordului de Asociere și vor susține Republica Moldova în:

- eforturile de ajustare a legislației în domeniul comunicațiilor electronice cu *acquis-ul* UE;
- activitățile dedicate fortificării independenței și capacității administrative a agenției de reglementare în domeniul comunicațiilor pentru a asigura abilitatea acesteia de a întreprinde măsuri de reglementare corespunzătoare și implementa deciziile sale și toate reglementările aplicabile și garanta concurența loială pe piațe;
- fortificarea sectorului prin schimbul de informație și experiență în implementarea Inițiativei Europa 2020 “Agenda Digitală pentru Europa”.

Sănătate publică

Părțile vor coopera pentru a:

- susține Republica Moldova în pregătirea pentru implementarea acquis-ului UE în domeniul sănătății, conform celor menționate în anexele relevante ale Acordului de Asociere prevăzut, în particular referitor la legislația în domeniile controlului tutunului, calității și siguranței substanțelor de origine umană (sânge, țesuturi, organe și celule) și bolilor transmisibile;
- schimbul de bune practici în implementarea Convenției Cadru privind Controlul Tutunului și Reglementărilor Internaționale în domeniul Sănătății;
- Consolidarea gradului de pregătire, instruire și supraveghere epidemiologică a bolilor transmisibile, în particular a HIV/SIDA, tuberculozei, infecțiilor sexual transmisibile, și hepatitei C și B, inclusiv prin interacțiunile cu Centrul European Pentru Prevenirea și Controlul Bolilor;
- Susținerea participării Republicii Moldova în rețelele și grupurile de lucru ale UE, precum sunt Ședința anuală a rețelei privind informația de sănătate și Ședințele *think tank*-ului HIV/SIDA și Forumului Societății Civile privind HIV/SIDA.

Protecția civilă

Părțile vor coopera pentru a:

- asigura comunicarea efectivă timp de 24 ore care include schimbul de avertizări și informație privind situațiile excepționale de scară mare care afectează UE și Moldova, precum și țările terțe unde Părțile sunt implicate în acțiuni de răspuns la dezastre;
- facilita asistența mutuală în cazul situațiilor excepționale majore, după caz și în dependență de disponibilitatea resurselor suficiente;
- promova adoptarea și implementarea ghidurilor UE privind susținerea din partea națiunii gazdă;
- îmbunătăți baza de cunoștințe privind riscurile dezastrelor și pierderile economice prin intensificarea cooperării în domeniul accesibilității și comparabilității datelor;
- înainta cu elaborarea unei evaluări și cartografieri a riscului dezastrelor și susține, după necesitate, elaborarea Atlasului Electronice de Riscuri Regionale (ERRA) și asigura utilizarea eficientă a acestuia la nivel național;
- îmbunătăți prevenirea dezastrelor industriale sau naturale-tehnologice ;
- stabili dialogul privind aspectele de politică ale prevenirii, pregătirii pentru și răspunsului la dezastre prin schimbul de bune practici, instruirilor comune, exercițiilor, vizitelor de studiu, atelierelor și ședințelor pentru discutarea lecțiilor învățate din operațiunile întreprinse în cazurile de urgență reale și din exercițiile desfășurate.
- continua dezvoltarea activităților de prevenire prin educația, instruirea și informarea populației și generației tinere, în special în domeniul protecției în cazurile de incendiu.

Educație, instruire și tineret

Părțile vor coopera în modernizarea generală și reformarea sistemelor de educație, instruire și în domeniul tineretului, în particular prin:

- efectuarea lucrului comun și schimburilor în scopul promovării integrării în continuare a Republicii Moldova în Spațiul European al Învățământului Superior, în contextul participării

sale în calitate de membru în procesul de la Bologna, inclusiv prin reforma ciclului terțiar și crearea Agenției Naționale pentru Asigurarea Calității, și creșterii fluxurilor de mobilitate pentru studenți și cadrele universitare;

- elaborarea cadrului național de calificare pentru a îmbunătăți transparența și recunoașterea calificărilor și competențelor;
- promovarea cooperării academice, dezvoltării capacității și mobilității studenților și cadrelor didactice prin programul nou Erasmus+ și acțiunile de mobilitate și instruire a cercetătorilor Marie Skłodowska-Curie;
- implementarea și susținerea unei abordări strategice față de învățământul și instruirea vocațională (VET) cu scopul de a aduce sistemul VET al Republicii Moldova în conformitate cu modernizarea structurilor VET ale UE, conform celor urmărite în Procesul de la Copenhaga și prin instrumentele sale;
- încurajarea abordării strategice față de politica cu privire la tineret și îmbunătățirea schimburilor și cooperării în domeniul educației neformale pentru tineret și muncitorii tineri, drept mijloc de promovare a dialogului intercultural și susținerea societății civile, inter alia, prin intermediul programelor UE în domeniul tineretului.

Cercetare și inovare

Părțile vor coopera cu scopul de a:

- facilita integrarea Republicii Moldova în Spațiul de Cercetare European (ERA);
- spori participarea Republicii Moldova în programul Horizon 2020;
- avansarea în implementarea Strategiei Inovațiilor pentru perioada 2013-2020 “Inovațiile pentru Competitivitate”;
- fortifica resursele umane, materiale și instituționale pentru a îmbunătăți capacitățile de cercetare și inovare;
- fortifica participarea Republicii Moldova în acțiunile Marie Skłodowska-Curie.

Cultură, politica audiovizualului și mass media

Cultură

Părțile vor:

- promova implementarea Convenției UNESCO din 2005 cu privire la protecția și promovarea diversității expresiilor culturale;
- coopera în elaborarea unei politici culturale incluzive în Republica Moldova și în păstrarea și promovarea patrimoniului cultural și natural;
- consolidarea capacităților de dezvoltare a activităților de întreprinzător culturale în industriile creative și culturale și a patrimoniului cultural;
- promova participarea actorilor culturali moldoveni în programele de cooperare culturală, inclusiv în Europa Creativă.

Politica audiovizualului și mass media

Părțile vor coopera în pregătirea pentru implementarea *acquis-ului* UE menționat în anexele relevante ale Acordului de Asociere prevăzut și vor susține Republica Moldova în:

- activitatea sa îndreptată spre adoptarea legislației audiovizualului în conformitate cu standardele Europene, inter alia prin intermediul schimbului de păreri cu privire la politica audiovizualului, standardele internaționale relevante incluzând cooperarea în lupta împotriva rasismului și xenofobiei;
- fortificarea capacității și independenței autorităților/organelor de reglementare pentru mass media și, în particular, depunerea eforturilor întru asigurarea independenței depline a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.
- modificarea legislației pentru a garanta ca asistența financiară publică pentru mass media să fie alocată în conformitate cu criteriile obiective stricte aplicabile în mod egal pentru toate entitățile mass media,

Participarea în agențiile și programele UE

De explorat împreună cu serviciile Comisiei Europene posibilitățile de participare în programele și activitățile UE selectate ale agențiilor UE axate pe țările PEV/ENP.

2.5 Comerț și chestiuni legate de comerț (DCFTA)

Comerțul cu mărfuri

Părțile vor coopera în pregătirea pentru implementarea adecvată a dispozițiilor cu privire la accesul mărfurilor pe piață, inclusiv a energiei, din Acordul de Asociere prevăzut, în particular prin consultări comune, în vederea:

- creșterii capacității de export a Republicii Moldova;
- îmbunătățirilor ulterioare în domeniul statisticii comerciale pentru ca Părțile să aplice corect mecanismul de anti-circumvenție;
- asigurarea faptului ca taxele de import actualmente aplicabile să nu crească în perioada premergătoare intrării în vigoare a Acordului (clauza *standstill*);
- asigurarea calității legislației pe care Republica Moldova intenționează să o pregătească cu privire la accesul pe piață sau alte chestiuni conexe;
- cooperarea în implementarea foii de parcurs pentru îmbunătățirea competitivității Republicii Moldova;
- asigurarea schimbului de informație privind evoluțiile legate de acces în Republica Moldova și politici sale cu privire la accesul pe piață.

Reglementări tehnice, standardizare și infrastructura relevantă

Părțile vor coopera în pregătirile pentru asigurarea conformării cu reglementările tehnice ale UE, în standardizare, metrologie, acreditare, în procedurile de evaluare a conformității și sistemul de supraveghere a pieții conform celor prevăzute în Acordul de Asociere. Pregătirile vor include:

- schimbul de informație cu privire la elaborarea și aplicare legislației pe care Republica Moldova s-a angajat să o implementeze înainte de intrarea în vigoare a Acordului de Asociere, conform celor indicate în Anexa la Acord, și în conformitate cu *acquis-ul* UE;

- dezvoltarea infrastructurii legate de administrarea reglementărilor tehnice, standardizării, metrologiei, acreditării, procedurilor de evaluare a conformității și sistemului de supraveghere a pieței, inclusiv crearea unui sistem informațional național;
- instruirea în continuare a cadrelor în domeniul administrării din organele și agențiile guvernamentale responsabile;
- schimbul de informație cu privire la alte aspecte aferente planurilor Republicii Moldova în domeniul TBT și calendarul stabilit pentru implementarea acestora;
- cooperarea în procesul de pregătire pentru Acordul cu privire la evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale (ACAA).

Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS)

Părțile vor coopera în pregătirea pentru aproximarea standardelor sanitare și fitosanitare moldovenești pentru produsele alimentare și furajere, sănătatea plantelor, precum și pentru sănătatea animalelor și legislației și practicii privind bunăstarea acestora cu standardele și legislația UE, conform celor stabilite în Anexele relevante la Acordul de Asociere. Pregătirile vor include:

- finalizarea implementării Strategiei Republicii Moldova pentru Siguranța Alimentelor, cu accent particular pe calitatea legislației și capacitatea de aplicare, inclusiv abordarea lacunelor identificate, în cazurile aplicabile;
- stabilirea priorităților sectoriale pentru Republica Moldova, în vederea ajustării standardelor la legislația UE în sectoarele relevante din punct de vedere economic din agricultura sa, și cuprinderea tuturor domeniilor în Anexele relevante ale Acordului de Asociere;
- consolidarea capacității administrative prin instruirea personalului din organele și agențiile guvernamentale și executive responsabile de pregătirea și implementarea legislației racordate la cerințele UE;
- îmbunătățirea în continuare a infrastructurii și capacității conexe, necesară pentru implementarea legislației, în particular cu privire la sănătatea animalelor, sănătatea plantelor, laboratoarele de siguranță a alimentelor și posturile de control la frontieră, în conformitate cu cerințele UE;
- întreprinderea eforturilor întru stabilirea unui sistem de alertă timpurie pentru siguranța alimentelor și furajelor, sănătății animalelor și plantelor;
- organizarea campaniilor de informare cu instituțiile, companiile și ONG-le relevante privind cerințele pentru accesarea pieței UE, precum și cu societatea civilă privind aspectele relevante pentru consumator ce țin de siguranța alimentelor și furajelor.

Cooperarea vamală și facilitarea schimburilor comerciale

Părțile vor coopera în pregătirea pentru ajustarea la *acquis-ul* UE și standardele internaționale enumerate în Anexele relevante la Acordul de Asociere, în particular prin:

- continuarea implementării Cadrului strategic pentru cooperarea vamală;
- ajustarea Sistemului operatorilor economici autorizați al Republicii Moldova la sistemul UE cu perspectiva recunoașterii reciproce;
- continuarea modernizării Serviciului Vamal al Republicii Moldova, infrastructurii acestuia și desfășurarea instruirii cadrelor;

- continuarea simplificării și modernizării procedurilor administrative vamale;
- elaborarea foii de parcurs pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind regimul de tranzit comun;
- cooperarea privind controlul vamal bazat pe riscuri și schimbul de informație relevantă care contribuie la îmbunătățirea gestionării riscurilor și securității lanțurilor de aprovizionare, facilitarea schimburilor comerciale legitime cu și siguranței și securității alimentelor importate, exportate, sau în tranzit;
- consolidarea dialogului privind lupta împotriva fraudelor pentru prevenirea comerțului ilegal, inclusiv cu produse supuse accizelor;
- ajustarea legislației Republicii Moldova privind activitățile vamale ce țin de aplicarea DPI la acquis-ul UE.

Regulile de origine

Părțile vor coopera în pregătirea pentru implementarea normelor de origine care urmează să fie aplicabile între Părți în baza Protocolului relevant la Acordul de Asociere, în particular prin:

- acordarea asistenței Republicii Moldova în aderarea acesteia la Convenția regională privind regulile pan-euro-mediteraniene de origine preferențială;
- acordarea instruirii colaboratorilor vamali din Moldova privind certificarea și verificarea originii cu caracter preferențial;
- discutarea și analiza, după necesitate, a procedurilor actuale aplicate de către Serviciul Vamal al Republicii Moldova în certificarea și verificarea originii mărfurilor.

Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic

Părțile vor continua dialogul privind dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic în conformitate cu dispozițiile Acordului de Asociere. Mai mult ca atât, Părțile se vor pregăti pentru implementarea angajamentelor în domeniul serviciilor, conform celor prevăzute în Anexele relevante la Acordul de Asociere. Pentru acest scop, Părțile vor coopera pentru a:

- asigura instruirea relevantă și capacitatea administrativă adecvată pentru a face față ajustării planificate a legislației;
- discuta domeniile în care trebuie de acordat instruire și de asigurat dezvoltarea capacității și asistența tehnică relevantă;
- asigura schimbul permanent de informație cu privire la lucrul legislativ prevăzut sau în derulare în domeniile selectate pentru aproximare și desfășurarea dialogul pentru acest scop.

Plăți curente și circulația de capital

Părțile vor continua dialogul privind circulația capitalului și plăți, în particular în vederea monitorizării conformării cu toate angajamentele existente și privind pregătirea pentru implementarea Acordului de Asociere.

Achiziții publice

Părțile vor coopera în pregătirea Republicii Moldova pentru implementarea Capitolului Achiziții

Publice a Acordului de Asociere și a reformelor conexe. Pregătirile vor include:

- dezvoltarea competenței necesare și capacității administrative a organelor competente care supraveghează implementarea politicii în domeniul achizițiilor publice pentru a realiza ajustarea legislației la *acquis-ul* comunitar;
- demararea pregătirii Strategiei de achiziții publice a Republicii Moldova;
- asigurarea faptului ca organul de revizie independent să dispună de capacitate administrativă suficientă pentru a oferi remedii efective în conformitate cu Directiva 89/665 și 92/13, conform modificărilor din Directiva 2007/66;
- acordarea informației precise și oportune despre evoluțiile din legislația moldovenească, în particular în cazul lucrului legislativ planificat care afectează politica în domeniul achizițiilor publice și aplicarea acesteia.

Drepturile de proprietate intelectuală (DPI)

Părțile vor coopera în pregătirea pentru ajustarea la *acquis-ul comunitar* și standardele internaționale cu privire la protecția drepturilor de proprietate intelectuală conform celor prevăzute în Acordul de Asociere respectiv. Pregătirile vor include:

- asigurarea unui nivel adecvat și efectiv de protecție a DPI pentru deținătorii de drept ai ambelor Părți și măsurilor adecvate pentru aplicarea acestor drepturi;
- consolidarea capacității de aplicare a organelor guvernamentale sau instituțiilor executive relevante, inclusiv a Serviciului Vamal al Republicii Moldova și raportarea periodică privind evoluția capacității administrative;
- asigurarea funcționării corespunzătoare a sistemului judiciar pentru a garanta accesul la justiție al deținătorilor de drepturi și disponibilitatea și implementarea efectivă a sancțiunilor;
- consolidarea structurilor instituționale relevante, precum și a oficiilor pentru drepturile de proprietate industrială, protecția drepturilor de autor și societăților de gestiune colectivă; extinderea cooperării cu autoritățile din țările terțe și asociațiile din industrie;
- întreprinderea măsurilor pentru a spori sensibilizarea publicului în domeniul protecției proprietății intelectuale și asigurarea dialogului eficient cu deținătorii de drepturi;
- pregătirea unui plan de acțiuni pentru implementarea *acquis-ului comunitar* și standardelor relevante în acest domeniu și elaborarea instrumentelor de monitorizare pentru implementarea și aplicarea DPI care urmează să fie aplicate în cadrul Acordului de Asociere;
- implementarea standardelor incorporate în Directiva de Aplicare 2004/48/EC și Regulamentul Consiliului CE 1383/2003 cu privire la acțiunile autorităților vamale; Părțile trebuie să discute rezultatele revizuirii curente a acestui Regulament în vederea aproximării cu acesta de către Republica Moldova odată cu aprobarea acestuia de către UE;
- întreprinderea măsurilor eficiente împotriva contrabandei și pirateriei și asigurarea implementării eficiente a legislației de aplicare și a sancțiunilor pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală în baza Strategiei Naționale cu privire la Proprietatea Intelectuală până în anul 2020, precum și pregătirea rapoartelor periodice pe baza ținutelor și datelor tangibile și măsurabile.

Concurența

Părțile vor coopera în pregătirea implementării Capitolului Concurență a Acordului de Asociere și reformelor conexe. Pregătirile vor include:

- asigurarea faptului ca cadrul instituțional al Republicii Moldova și capacitatea administrativă relevantă să garanteze implementarea eficientă a legislației cu privire la concurență;
- îmbunătățirea dialogului privind experiența în aplicarea legislației în acest domeniu, precum și pe marginea altor evoluții legislative legate de concurență, inclusiv prin intermediul instruirii autorităților moldovenești relevante și consultanței ad-hoc din partea experților cu privire la aplicarea generală a regulilor de acordare a ajutorului de stat.

Transparența

Părțile vor acorda o atenție specială următoarelor aspecte:

- pregătirii pentru implementarea angajamentelor cu privire la transparența în elaborarea politicilor legate de schimburile comerciale și examinarea mecanismelor necesare care urmează a fi aplicate în acest context;
- discutării celor mai bune practici și experienței respective în elaborarea politicilor transparente;
- schimbului de informație și acordării instruirii relevante, inclusiv privind mecanismele de comunicare și consultare cu factorii implicați;
- desfășurarea seminarelor și altor evenimente pentru publicul larg, cu scopul explicării chestiunilor legate de implementarea Acordului de Asociere și de procesul de armonizare.

Comerțul și dezvoltarea durabilă

Părțile se vor implica în dialogul pe marginea chestiunilor cuprinse în Capitolul Comerțul și Dezvoltarea Durabilă al Acordului de Asociere, în particular prin:

- schimbul de informație privind implementarea cadrului de politică național relevant sau angajamentelor internaționale legate de dezvoltarea durabilă;
- discutarea implementării viitoare a angajamentelor din cadrul acestui Capitol referitoare la implicarea părților și dialogul cu societatea civilă;
- schimbul de bune practici și experiență relevantă.